

492126

I. ÉVF.

1912 MÁRCIUS 26.

12. SZÁM.

KALOJASZEG

KEPES-HETILAP

ELŐZETEK ÉS HÍRBERIEK ÖSSZEADÁSÁVAL
SZERKESZTŐSÉGÉNEK KIADÓHIVATALA
SZIGET

Diamantstein Nándor nyomása Bánffyhunyan.

KALOTASZEG

SZERKESZTI: KÖS-KÁROLY

Olvasóinkhoz.

Mikor elindultunk — három hónapja immár — kevesen voltunk. És körülöttünk mindenfelé hegyen és völgyön hó; előttünk úttalan út irtatlan erdőkön átalvezető. Szegények voltunk és rongyosak, éhesek és fáztunk. — Akik nézték indulásunkat, hitetlenül mosolyogtak és bizalmatlanul; és sokan voltak közöttünk is, akiknek arcán ott ült a reménytelenség és a biztos kudarc félelme.

Azért nekivágtunk; kevesen és szegényül; fegyverünk volt ami erős hitünk és — velünk volt a mi Istenünk.

Ezelőtt három hónappal; tél közepén, itt a Vlegyásza tövében.

Egy erdőn már keresztülvágtuk magunkat és ma — kétszerannyian vagyunk, mint amikor elindultunk. És már nem mosolyognak rajtunk a nézők és nem bizalmatlanok. Ma tudják, hogy mi az ő katonáik vagyunk: erdélyi magyarok: tehát szegények, tehát rongyosak; kalotaszegi magyarok: tehát szíjjasok és erős hitűek.

És ma tavasz van: süt a nap és zsendülnek a hegyek.

Miért is indultunk el mi? És vajjon azon az uton maradtunk-e, melyre elindultunk?

Lobogónkra az *uj* és *magyar Kalotaszeg*et irtuk fel. Harcolni ezért indultunk el minden ellen, ami itt nem magyar és nekünk idegen. Harcolni indultunk az oláhság kulturálatlansága és a nyugat idegen kulturája ellen azért az *uj Kalotaszeg*ért, melyet magyarnak akarunk és a

másikért, mely folytatása legyen a réginek, mintahogy mi folytatása vagyunk apáinknak.

És hogy utainkból nem térültünk el, azt legjobban bizonyítja az, hogy megszaporodtunk e rövid három hónap alatt, hogy nemcsak Kalotaszeg csatlakozott zászlónk alá, hanem meghallotta kiáltásunkat Erdélyország . . .

Tavasza van: süt a nap, zsendülnek a vén hegyek és vidám, gyönyörűséges munka a harc.

Örömmel és büszkeséggel tekinthetünk vissza három hónapos munkálkodásunkra. Mert látjuk annak eredményét. Közönségünk megértette és helyeselte propagandánkat: ezért csatlakozott hozzánk és csatlakozik folytonosan.

Megértette Kalotaszeg magyarsága azt, hogy szükséges, sőt égetően fontos, hogy legyen a magyarságnak egy összekötő, szervező, érdekeire ügyelő, javaiért harcoló organuma: ez a mi örömünk és nagy elégtételünk. És hogy a mi lapunk *tudta* szolgálni a kalotaszegi magyarság társadalmi, kulturális és nemzeti ügyét: az a mi büszkeségünk.

Azonban eddigi munkásságunk korlátolt volt és mostani formájában korlátolt is maradna. Kalotaszeg kicsi világ és már eddigelé is sokszor átléptük ennek határát. De közönségünk, olvasóink is ma már nemcsak Kalotaszegről telnek, hanem Erdély más vidékeiről is. És mi kötelességünknek tartjuk, hogy ilyen körülmények között tágítsunk a magunkszabta korlátokon és nemzeti programunkat, propagatív munkásságunkat ne csak Kalotaszegre, hanem egész Erdélyre is kiterjesszük — ha tudjuk.

Merész vállalkozás és a magunk erejéből képtelenek volnánk ezt megcsinálni.

Örömmel vettük tehát az „Erdélyi Irodalmi Társaság“ szíves felszólítását, melylyel együttes munkára szólít fel minket a közös, nagy cél érdekében: *Erdély nemzeti kulturájának* ápolására, fejlesztésére apáink szellemében, *Erdély magyar társadalmának* ébrentartására nagy,

életbevágó nemzeti kérdéseink helyes megoldása szempontjából.

Április elsején, illetőleg már jövő vasárnapon indul meg az „Erdélyi Irodalmi Társaság“ hetilapja, az „Erdélyi Lapok“, mely ugyanazt a programot írta zászlójára, melyet mi. A cél tehát közös és mi helyesnek, szükségesnek tartjuk, hogy kis csapatunkkal, teljes erőnkkel melléje álljunk; mert így közös erővel hamarabb elérjük mindnyájunk célját: a magyar, művelt Erdélyt, azt az Erdélyt, mely méltó folytatása néhai való nemzeti fejedelmeink boldog és magyar országainak.

A „Kalotaszeg“ tehát ezzel a számmal. mostani formájában megszűnik, hogy folytatódjék hatalmasabban, erősebben az „Erdélyi Lapok“-ban, melynek élén, mint főszerkesztő kalotaszegi ember: gróf Bánffy Miklós áll, akinek neve program, személye pedig biztosítéka annak, hogy az „Erdélyi Lapok“ be fogja váltani zászlajára írott ígéretét.

Megjegyezzük, hogy a „Kalotaszeg“ előfizetői befizetett díjaik fejében ezután az „Erdélyi Lapok“-at kapják. Amennyiben azonban nem ohajtják a „Kalotaszeg“ helyett ezt a lapot, úgy egyszerű levelező-lapon reklamálják meg befizetett díjaikat az „Erdélyi Lapok“ kiadóhivatalában (Stief Jenő és Társa nyomdája Kolozsvárott) és hiány nélkül visszakapják azt.

Most pedig búcsuzunk a „Kalotaszeg“ olvasóitól, hogy mint az „Erdélyi Lapok“ olvasóival nemsokára viszontlássuk egymást.

A szerkesztőség.

Modern művészet.

Irta : Kós Károly.

Sokat hallunk; sokat olvasunk és még többet beszélünk modern művészetről, modern iparművészetről. De fogadni mernék, hogy a legtöbben nem vagyunk tisztában annak jelentőségével. Talán egy szó az, amely mélyen belevésődött minden ember eszébe: *szecessió*, de ennek értelmét magyarázzuk félre leginkább.

Mert *secessió* alatt valami szörnyüség, természetellenest, sőt csufat ért legtöbbször, de ennek a szónak igazi jelentőségét, ennek a művészi áramlatnak értékes eredményét: a modern művészetet nem ismerjük.

Pedig szükséges volna tudnunk erről is és tudnunk helyeset, igazat.

Tehát hosszas historiai bevezetés nélkül röviden reatérünk arra, amit e szükreszabott keretek között elmondhatunk.

A modern művészeti törekvések elsősorban a modern viszonyoknak, a modern életmódnak igyekeznek eleget tenni. És így elgondolva a dolgot csak helyesnek, jónak és egészségesnek kell tartanunk a művészek ama törekvését, hogy a mai embernek ne adják azt, ami jó volt törökverő, vagy cöfös — puderes őseinknek, akik kocsin és gyalog, avagy lóhúton utaztak, akik nyugodtan, lassan éltek, sokat pipáztak, nagyokat ittak és keveset olvastak. Akik nem ismerték a gőzgépet és az automobilt, akik a vasutat nem is álmodták, akik a mai élethez nem is hasonló életet éltek.

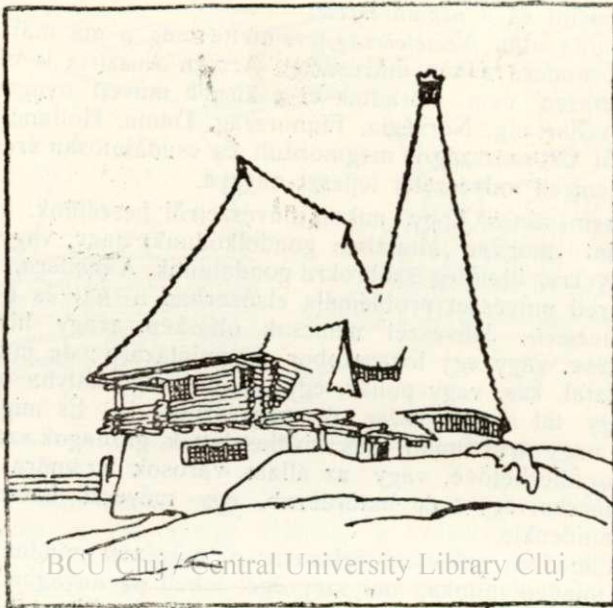
Ma másképpen élünk, másképpen dolgozunk, másképpen élvezünk, szórakozunk. Azután: ma az emberek átlagos jövedelme nagyobb, ma több jut az egyszerű embernek a fényüzésre, mint régen, ma a *munkás is ember*.

A modern művészet törekvése, hogy egyrészt a megváltozott életmódhoz módosítsa a maga kifejezéseit, másrészt, hogy a művészetet, mint a kultúra áldását a szegényebb néposztályok kincsévé is tegye: a művészet demokrátizálása ez.

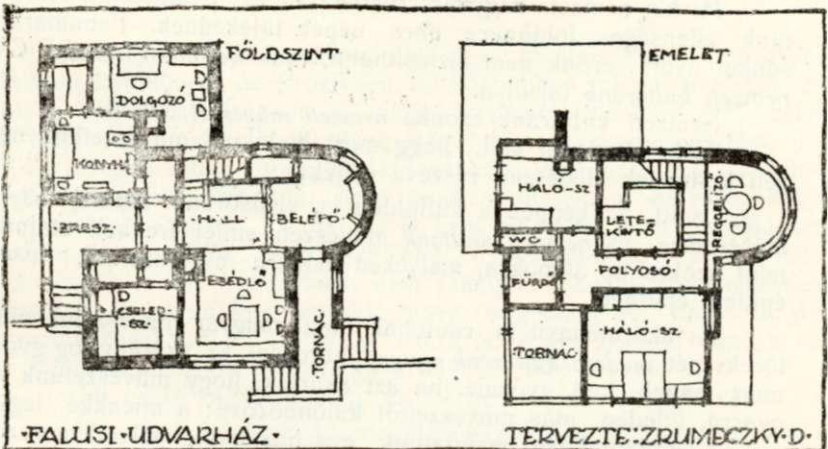
Ehhez végre egy harmadik főszempont is járult. A közlekedés olcsóvá és könnyűvé tétele folytán a *nemzetek* megmaradásának problémája vált kérdésessé. Az emberek könnyen vegyülhettek, a nyelvi határok könnyen elmosódhattak. A nemzetek természetes védelmükül *nemzeti kulturájukhoz* folyamodtak e veszedelem elhárítására.

És itt egyszerre előtérbe nyomult a *nemzeti művészetek* fontossága.

Anglia volt az első, mely mindezen szempontokat figyelembe véve kialakította *modern nemzeti művészetét* ehhez alapul vette azt

BCU Cluj - Central University Library Cluj

a helyi művészetet, melyet Anglia földjén talált: a *mult* művészeti maradványait és a *népművészetet*.

Anglia után *Németország* teremtette meg a ma már hatalmas, virágzó, modern német művészetet. Azután Ausztria is elindult. De természetesen nem maradtak el a kisebb művelt nyugati államok sem: Svédország, Norvégia, Finnország, Dánia, Hollandia.

Sőt Oroszország is megmozdult és csudálatosan érdekes, igazi orosz nemzeti művészetet fejleszt nagygyá.

Természetes, hogy mikor művészetről beszélünk, akkor nem kell (mint ahogyan általában gondolkodunk) nagy, vagy kis olajfestményekre, illetőleg szobrokra gondolnunk. A modern, demokrata és nemzeti művészet problémája elsősorban a *ház* és benne a *lakás művészete*. Művészet nemcsak oltárkép, avagy historiai kép megfestése, vagy egy lovasszobor megmintázása; de művészet egy szék asztal, kés, vagy pohár, egy lámpa, vagy kályha egy csupor vagy egy tál megtervezése és megkészítése is. És míg az előbbi dolgok nagy áruk miatt csak kiválasztottak, gazdagok számára válnak hozzáférhetővé, vagy az állam, városok számára, addig egy kis házacská, egy szép butordarab, egy művészi használati-tárgy lehet mindenkié.

A modern művészet jelszava: a művészet mindenkié és művészet minden munka, ami szépséget lehell az anyagba.

A modern művészet eljutott hozzánk is. Piktoraink, szobrászaink, építészeink, iparművészeink javarésze ma már *modern* alkotásokkal gyarapítja művészeti termelésünket.

De kétszerezsen, százszorosan fontos, hogy ez a modern művészet *magyar* is legyen.

Mi kis nemzet vagyunk, rokontalan és elhagyatott. Körülötünk ellenséges, földünkre éhes népek tülekednek. Fennmaradásunkat nyers erőnk nem biztosíthatja, csak *kulturánk értéke*. Csak *nemzeti kulturánk* fajsulya.

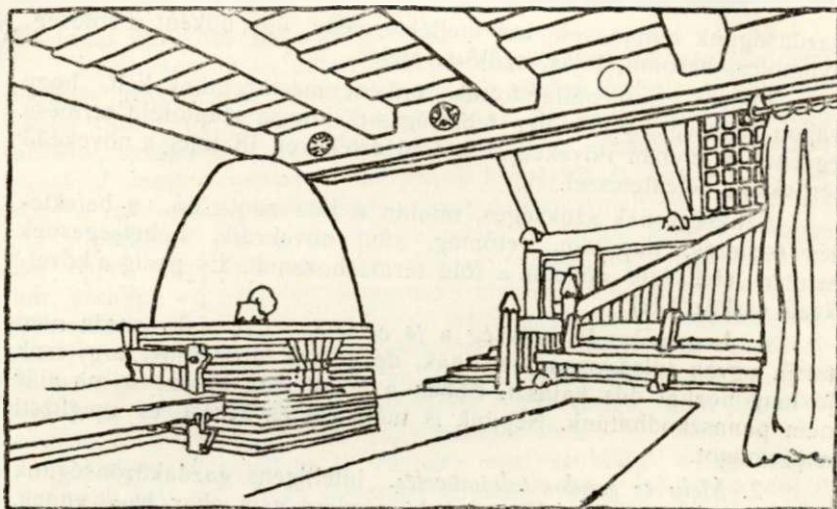
Nemzeti kulturánk csonka *nemzeti művészet* nélkül.

Kell, feltétlenül kell, hogy most kialakuló művészetünk nemzeti kulturánk kiegészítő részévé váljék.

És itt, amiképpen a külföldön is, elsősorban *népünk még élő művészetére* és *nemzeti multunk* művészeti emlékeire kell utalnunk, mint azokra az alapokra, melyeken modern művészetünk nemzeti épülete épülhet.

És akármennyit is csufolják fiatal magyar művészeink ebbeli törekvését *modern kulturánk nyugati* harcosai, ez az irány fog győzni, mert ennek kell győznie, ha azt akarjuk, hogy művészetünk magyarrá, minden más művészettől különbözővé: a miénkké legyen.

E számunkban bemutatunk egy háztervet, melyet tervezője: Zrumezky Dezső építőművész éppen a kalotaszegi népművészet tanulmányozása alapján készített. És következő számainkban lesz

alkalmunk más fiatal magyar művészek terveit bemutatnunk, melyek szintén a kalotaszegi, illetőleg a székely és torockói népművészet tanulmányozása alapján készültek. Hisszük, hogy magyar közönségünknek kedve fog telni magyar művészek magyar törekvései láttára.

A szántóföld jövedelmének emelése.

Irta: Kalotaszegi gazda.

A magyar mezőgazdaság alapja a magtermelés. Magyarországon különösen, de Erdélyben is. Sőt sajnós, olyan helyeken és olyan körülmények között is, melyek egészen másfajta gazdasági üzemet és termelést kívánának meg, mint a magtermesztést. Itt Kalotaszegen látom, hogy erdőket irtanak, legelőket, sőt kaszálókat egymásután törnek fel, hogy búzát vethessenek helyébe, vagy legalább törökbuzát. Viszont az is igaz, hogy az ilyen irtásföldeket azután kihasználják, amíg csak lehet, trágyát sohase visznek bele és később a föld kimerülvén, nem szántják, hanem újra legelőnek hagyják. Itt nálunkfelé beszélnek éppen öreg emberek, hogy az ők gyermekkorukban ott voltak az erdők, ahol ma szántók vannak és a szántók, kaszálók helyén ma erdő van, meg legelő.

Hát ez is váltógazdaság, de — nem a mai világba való.

Állapítsuk tehát meg: ma mezőgazdaságunk alapja a szemtermelés. Az állattenyésztés, mely valamikor mezőgazdaságunk, sőt

gazdaságunk alapja volt, ma melléktermény, úgy, miként a zöldség, gyümölcs, baromfi, tojás, szőlő-termelés.

Miután ezt megállapítottuk, önként mérlegelnünk kell, hogy vajjon szükséges-e, illetőleg lehetséges-e, hogy a szántóföld termése egyenes arányban növekedjék a föld értékével, illetőleg a növekedő terhekkal, befektetéssel.

Szükségesnek szükséges, miután a föld adója nő, a befektetés (szántás, napszám, vetőmag, stb.) növekedik. Lehetségesnek szintén lehetséges növelni a föld terméshozamát. És pedig a következő eszközökkel:

1. Legelsőrendű szükség a *jó vetőmag*. Ezt sok gazda nem tartja ugyan tulságosan fontosnak, de példák bizonyítják, hogy csak jó mag hozhat dús kalászt. Ebben a tekintetben különben ma már nem panaszkodhatunk. Népiünk is tudja ezt és keresi és megfizeti a jó magot.

2. *Mély és gondos talajművelés*. Intelligens gazdaközönségünk tisztában van ezzel is. De népünk még ma nem akar *hinni* ennek. Pedig a kalotaszegi nép sokat utazik, jár-kél és ösmerik a gözekeit is. Mikor azonban azt mondom nekik, miért nem szántanak ősszel mélyebben, mint a tavaszi vetés alá, hogy télen fagyhasson át az alsó, még éretlen talaj, csak mosolyognak és azt mondják, hogy az nem nekünk való. De azért már — vasekével szántunk, bár még nem is olyan régen csak faekével karcolgatták a földet. Csodálatos azonban az, hogy ugyanazt a talajt, melyet buza alá, vagy kukorica alá nem akarnak mélyen és jól megszántani, mert: „az nem a mi földünknek való“, szőlőtelepítéskor 70 cm. mélyre megforgatják, mert „azt így muszáj.“

3. Gond fordítandó a *gyom irtására*. Ezt is mostanság kezdik kiscgazdáink tudomásul venni. De azért legtöbbszörűtt ősszel nem szántják az ugart, ha tavaszkor vetni akarnak belé; elegendőnek tartják a tavaszi szántást is. Arról pedig, hogy az ugart egész esztendőn át szántsák, tudni sem akarnak és nevetnek rajta.

4. *Jó vetésforgó alkalmazása*. Azt minden gazda tudja már, hogy folytonosan egyféle növényt képtelen a föld termelni. Ugyanaz a növény mindig ugyanazt a tápláló anyagot veszi ki a földből; ellenben különböző növények mindig más és más anyagot vonnak ki a földből. Ha tehát a növényt a természetszerűen leghelyesebb egymásutánban vetjük, jelentékeny mértékben fokozhatjuk termésünket. A trágyázás után közvetlenül azokat termesszük, amelyek azt leginkább meghálálják. Sok nitrogént kívánó gabonafélék előtt és után nitrogénygyűjtő növényeket termesztünk, vagyis pillangósokat: lóherét, lucernát, baltacint, bükkönyt stb. Kapásnövények beiktatása nagyon kívánatos a vetésforgóba.

5. A termés szaporításának leghatalmasabb eszköze végül

a megfelelő és céltudatos trágyózás. Ezt ma már minden ember tudja: de annál kevésbé tudja megfelelően alkalmazni.

Legbecsesebb és ugyyszólván pótolhatatlan az *istállótrágya*, mert bármely növény alá alkalmazva, minden talajon termésszaporító hatással van. És itt rögtön előtérbe lép az állattenyésztés egyik nagy haszna: szükségünk van trágyára. Viszont az állatok szaporodása magával vonja a takarmány-növények termesztését, ami viszont bizonyos mennyiségű szántóföldet elvon a magtermeléstől, mely pedig a gazdának ma ugyyszólván elsőrendű jövedelmi forrása. Azonban éppen arról van szó, hogy ugyanannyi föld több magot is hozhat, illetőleg ugyanannyi magtermést biztosíthat a gazdának *kisebb* földterület is, ha megfelelően kezeli, tehát ugyanannyi földdel ugyanannyi magon kívül meg-megszaporodott állatállományát is eltarthatja a gazda, ha — okszerűen gazdálkodik. És tekintetbe véve azt, hogy ma az állat éppen kétszerte olyan drága, mint 10 évvel ezelőtt, ez nem megvetendő vagyonszaporodás.

Vagyis: *elegendő* és *jó* trágyára van szüksége a gazdának. Tudnunk kell azt, hogy ugyanazt a trágyát lehet jól és rosszul is *kezelti*, illetőleg a jól kezelt trágya összehasonlíthatatlanul többet ér, mint a rosszul kezelt. Vagyis rossz kezelés mellett a trágya *értékét vesztheti*. Pl. fontos a trágyát *gipszsel* hinteni, hogy az *ammoniakat* megkössük; fontos, hogy a trágyalevet ne hagyjuk elfolyni, hanem gyűjtjük össze és a trágyát azzal öntözzük nyári forróság idején. Fontos, hogy a trágyaverem vízátthatlan alappal és oldalakkal bírjon, hogy az eső ki ne lugozza belőle éppen a legfontosabb, legértékesebb alkotórészt.

Fontos továbbá, hogy gazdáink lassanként tisztába jöjjenek a *mütrágyák* alkalmazásával is, mert az istállótrágya igen sokszor nem elegendő földeink jó erőben tartására és ilyenkor *pótló* trágyául mütrágyát szükséges alkalmaznunk.

Ebben az 5 pontban ismertettük nagy általánosságban szántóföldjeink jövedelmének emeléséhez szükséges legfontosabb elveket.

Részletekbe nem bocsátkozhatunk itten. De ez nem is a mi feladatunk. Mi csak a figyelmet akarjuk felhívni. Mindenki a saját tapasztalása és gazdatársainál tapasztaltak és látottak alapján próbálja meg itt is, ott is javítani, tökéletesíteni tudását és kell, hogy idővel belássa, hogy mindaz, amire itt a figyelmet felhívtuk, szükséges és fontos, sőt életbevágó feladata kell, hogy legyen minden, a jövőre is gondoló gazdának.

A vetés. A földmivvelésügyi miniszter ma teszi közzé jelentését a vetés és a mezőgazdaság állapotáról március 11-én. E szerint a buza és a rozsvetés szépen fejlett és általában igen kedvezőnek mondható az egész mezőgazdasági állapot. A miniszter részletes jelentése a következő:

A tavasz beálltával megindult mezőgazdasági élet kezdetén megnyugvással állapíthatjuk meg, hogy az őszi és téli időjárás s szántásvetési munkákra és a vetés áttelelésére általában igen kedvező volt. Az elmúlt ősz kezdetén járt hideg eső következtében az egér és káros rovarok nagy része elpusztult s az ezután beállott hosszú enyhe időben az őszi vetés alá szánt területet mind bevetették. Az elvetett őszi buza, rozs és árpa szépen ki is kelt s a december végén elkövetkezett nagy hideg előtt az őszi vetés jól megerősödve került hótakaró alá, mely mindaddig megvédte, míg az erősebb fagy tartott. Február közepén az idő tavasziasra fordult s a hóvíz beszívódása után a gazdák több helyen igen korán megkezdhetették a tavaszi szántás-vetést. A hóolvadás után a legelőket leminde-

nütt simán, mint a Tisza, Nyitra és Zsitva kiöntötték s elárasztották a közel fekvő földeket. Mint-hogy azonban a víz rövid idő alatt visszahúzódott, vagy beszívódott, a vetésben számbavehető kárt egyáltalán nem okozott. Március első felében az idő országsszerte igen enyhe és csapadékos volt. Alig mult el nap, melyen az országnak egy-egy nagyobb részén ne esett volna, sőt néhányszor országos esőben is volt részünk. A hőmérséklet márciusban nappal 10—15 C. fokig emelkedett s erősebb lehülés csupán március hó 13-án és 14-én reggel volt, amikor több helyen gyengébb fagy és dér keletkezett. A bőséges gyakori eső következtében a korán megkezdett tavaszi vetési munka több ízben félben maradt, úgy, hogy még egyes helyeken már kikelt tavaszi vetést is lehet látni, addig más helyen csak még most, az idő szárazabbra fordultával kezdenek vetni. A talaj úgy a vetési munkára, mint a már elvetett s kikelt kalászosok fejlődésére igen alkalmas, porhanyós és kellően nedvdus. A kedvező időjárási és talajviszonyok következtében a buza és rozs vetés igen csekély kivétellel oly szépen fejlettek, üde, zöld színűek és buják, hogy a gazdasági állapotot ez idő szerint nemcsak teljesen kielégítőnek, hanem más évek hasonló időszakához képest igen jónak lehet mondani. Rovar és egér kárról alig érkezett panasz. A tavaszi szántóvető munkán kívül a kert és répa föld előkészítésével, a szőlőben nyitással és metszéssel, a gyümölcsösben hernyózással foglalkoznak

a gazdák. Az évelő takarmánynövény, a lóhere és lucerna általában jól telelt és szépen zöldül. Rovarkár itt is kevés van. A szalastakarmánykészlet több helyen már fogytán van úgy, hogy néhol erőtakarmánnyal és szecskázással kell azt pótolni. Nagyobb hiány azonban sehol sincs s kellő takarékossgal a legeltetés megkezdéséig mindenütt elég lesz a takarmány. A jószág általában jól telelt s egészségi állapotuk kielégítő. Ragadós betegség sem a szarvasmarha, sem a lovak között nem igen fordult elő.

ERDELYORSZÁG

Meghalt Pataky László.
(1857—1912.)

Olyan kevesen vannak erdélyi művészek, hogy most, amikor Pataky meghalt, szinte csudálkozva kérdeztük: hát ez a miénk volt valóban? Hát ez közöttünk élt? Hát ez meg tudott élni itt? Nem halt éhen? És nem ment Pestre? Hihetetlen!

Úgy van! A csudával határos dolog ez! A Pataky László élete és dolga. Azért csuda, mert ő igazi, vérbeli művész volt, aki tu-

dott, akit ösmertek, akinek mindig volt dolga. És aki mégis itt, az erdélyi hegyek között élte le életét.

Annál csudálatosabb, mert magyar művész volt, illetőleg művésze magyar volt. Ő nem oldott meg *problémákat*, hanem rajzolt és festett úgy, ahogyan ő a maga szemével látott, ahogyan azt látta, ami itt köröskörül, körülötte élt, mozgott: a magyar életet, a magyar historiát.

Magyar volt, hát szerette a lovat és festette, rajzolta azt. Nem a nyirott jukkert, nem a félvért, vagy telivért, nem a híres, ősökkel dicsekedő paripákat, hanem azt a hosszú sörényű, hosszú farku, kócosüstökű, szőröcsüdű csontos magyar lovat, amelynek ősei valamikor Tuhutum lovasai alatt szedgettük szaporalépesű lábukat. És ültetett reá rongyosan a délceg kurucokat, szegény legényeket, betyárokat: magyar embereket.

Rengeteget dolgozott: festett, rajzolt, illusztrált. És szerettük minden dolgát: öles vásznakát és tenyéryei ceruzarajzát. Minthogy mind-mind a miénekek is voltak azok.

Az élete? Született Zalatnán, Alsó-Fehérvármegyében. Az enyedi kollégium nevelte azután, mert festeni szeretett volna, Pestre jött. Aztán Műnkhen. majd Páris. — 1889-ben megnősült és azóta *Alvincen* lakott és dolgozott folytonosan egészen haláláig.

Hogy most elment, szinte félek összeszámolni, vajjon hány magyar művészünk maradt és azok közül ki erdélyi és ki él itt a mi hegyeink között.

Ösmerek egy százsz festőt és

ősmerek egy oláhot is. Mindkettő itt él Erdélyben, mind a kettő igazi művész. De magyar piktort és szobrászt, igazít egyet sem tudok, aki erdélyi létére itt ne hagyta volna ezt a földet.

És Pataky Lászlót eltemettük.

KALOTASZEG

Március 15-ét az idén is, mint minden esztendőben, méltóan és őszinte lelkesedéssel ülte meg Kalotaszeg magyarsága. Tudósítóink mindenünnen egybehangzóan jelentették ezt. És sajnáljuk, hogy szűk keretünk között nem közölhetjük összes tudósításainkat, de ez maga megtöltene egy egész számot. Ezért kiragadtuk a sok tudósítások közül azt az egyet, mely talán példája lehetne annak, hogy egy falu, ha az intelligencia és a nép összefog, milyen szépen egyesítheti a hazafias kötelességeket a nemzeti kultúra és a társadalmi együttműködés, együttérzés fejlesztésével és mindamellet — jól mulat mindenki.

Márc. 15-e Türebén. Talán sehol a vidéken olyan lelkesedéssel nem ünnepelte meg a hazafias

magyar közönség márc. 15-ét, mint Türebén. Már a kora reggeli órákban százával gyülekezett a falu apraja-nagyja nemzeti színű szallagosan az iskola udvarára, honnan zászlók alatt, hazafias dalokat énekelve, a község utcáin körmenetet tartott. A menet befejeztével isteni tisztelet volt fél 10 órakor a ref. templomban, ahol magas szárnyalású imát mondott Balázs István ref. lelkész. Innen zászlók alatt az iskolába vonult az ünneplő közönség, a hol kezdetét vette a tulajdonképpeni ünnepély. A himnusz eléneklése után a „Talpra magyar“-t szavalta Both János. Ezután a „Talpra magyar“-t énekelte a dalárda. Ünnepi beszédet mondott Kerekes Lajos körjegyző, ki igen szépen csoportosította a múlt század eseményeit, kiemelte márc. 15-e dicső fölfolyását. Utána szavalt Szabó Ferenc, Nyilas János, Deritei István s a dalárda a Kossuth nótát, kuruc dalokat énekeltek, majd pedig a Szózat akkordjai zárták be a lélekemelő ünnepélyt.

Este 7 órakor igen jól sikerült színelőadást rendezett az ifjuság. Szinre került Székely Miklós „Az igazság“ című 1 felvonásos népszínműve. A szereplők derekasán megállták helyüket, egyik-másik pedig határozott tehetséget és érzéket árult el a színművészet iránt. Utána pedig reggelig tartó táncmulatság zárta be a nagy nap történetét-

Az egész ünnepély fényét nagyban emelte azon kitüntető szerencse, hogy Lészay Ferenc nagybirtokos családjával együtt szintén részt vett benne. De ott volt a

község intelligentiája is teljes számban.

Az anyagi siker is nagy volt.

Gratulálunk az ünnep rendezőknek.

A Kalotaszegi Kaszinó folyó hó 24-én (vasárnap) d. u. 3 órakor tartotta rendes évi közgyűlését a bánffyhunyadi község házban bérelt helyiségében. Az ülést mint-hogy úgy az elnök, mint a Kaszinó igazgatója akadályozva voltak megjelenésükben, Szabó Ödön kir. vezetőjárásbíró, választmányi tag vezette. A tárgysorozat legfontosabb pontja volt Salgó Józsefnek, a „Kaszinó“ ügybuzgó titkárnak tartalmas évi jelentése, melynek során szép szavakban emlékezett meg Ignác Károly kir. tanácsos, ref. pap elhunytáról, aki a Kaszinónak egyik alapítója s kezdettől fogva halála napjáig választmányi tagja volt. A Kaszinó életében jelentős változás volt ez az esztendő, amennyiben régi, évtizedes helyiségéből — a Kalotaszegi Takarékpénztár épületéből — elköltöztvén, mostani helyén nyert új hajlékot. Szikszay Ferenc községi jegyző szives közreműködése és az igazgató, gazda és ügyész buzgó fáradozása folytán sikerült a mostani helyiségre a községgel tíz évi bérszerződést kötni. — A számvizsgáló bizottság jelentését, valamint a f. évi költségvetési előirányzatot a közgyűlés egyhangulag elfogadta, egyben Koleszár Lajos igazgatónak, Salgó József titkárnak s a Kaszinó három távozó tisztviselőjének: dr. Tábor Sándor ügyésznek, Deák Márton gazdának és Kátai István könyvtárosnak munkásságukért a

közgyűlés hálás köszönetet szavazott. Ezt követte az évi tisztujtás, melynek eredménye: elnök: *Barcsay* Domokos, igazgató: *Koleszár* Lajos, titkár: *Salgó* József, gazda: *Duha* Mihály, ügyész: dr. *Richtzeit* Albert, könyvtáros: Deák Dénes, ezenkívül 12 választmányi tag. — A számvizsgáló és könyvtári bizottság kiküldése után a közgyűlés véget ért.

Kimutatás az állami iskolákban márc. 15-én rendezett ünnepélyen befolyt felülfizetésekről: Schweiger Nándor 10 K 20 f-t, Knopf Samu 5-4 K, Fehér Márton 5 K, Czenk János, Wigh Antal 3-4—3-4 K, dr. Wendelin Arthur, dr. Landesberg Ernő, Csoma Sándor 2—2 K, Szabó Ödön 1-80 K, László Endre, Nagy Benedekné 1-60 K, dr. Albrecht Lajosné 1-20 K, Pap Gyula, Klaszter Elek, Mocsári Kálmánné, Könyig Aladár, Gál Ferenc 1—1 K, Katona Imréné 80 f, Betlendi István, Lőb Áron 60—60 f, Nussbaum Adolf, Deák Mártonné, Dóczy Endre, Torday József, dr. Richtzeit Albert, N. N., Kórész Sándor, dr. Veress János, Gál Sándor, Czuczka Lajos, Muzsi István, N. N. 40—40 f, Klaszter László, Fekete Andor, Tolvaly Benedekné, Vass Vilma 20—20 f, N. N. 13 f, összesen 52 K 33 f, azaz ötvenkét korona 33 fillér. Az iskola igazgatósága ez uton fejezi ki hálás köszönetét a szives adakozóknak.

Szemben a csendőrszuronnyal. Véres zendülés volt Csucsán a vasuti állomáson, amely Bódis István vasuti munkásnak majdnem halálával végződött. A

zendülést az okozta, hogy körülbelül százötven vasuti munkás, a Brassóból Budapestre menő százkilencvenes személyvonatra, engedély nélkül felszálltak s ezáltal kiszorították a rendes utasokat. Nagyfokú forgalmi zavar támadt ebből, amely ellen a kalauz protestált a legjobban. A munkásoknak Bánffyahunyadon át kellett volna szállni a külön e célra szolgáló munkásvonatra, de ők ezt megtagadták. — Karhatalmat már nem volt elég ideje alkalmazni a bánffyahunyadi vasuti személyzetnek, mert a vonatot indítani kellett. Telefonáltak azonban Thuróczy Károly csucsai állomási hivatalnoknak, hogy az ottani csendőrséggel hajtsa végre a munkások leszállítását. A vonatot már

várta az egész csucsai csendőrőrs Kálmán Kornél őrsvezető vezetésével. Sikerült is a csendőröknek harminc munkást leszállítani, akik közt volt Bódis István is. Bódis egy kissé ittas volt s a vasutról leszállva, a szitkok özönével halmozta el a csendőrőrsvezetőt. Majd torkon ragadta s a már induló félben levő vcnat elé a sinekre lökte. A csendőr erre térdelő helyzetében Bódis felé szurt s a csendőr szurony a munkás hasába furódott. A súlyosan sebesült munkást beszállították a Karolina kórház sebészeti osztályára, ahol több hetet fog igénybe venni felgyógyulása. Az ügyészség megindította a vizsgálatot, hogy a csendőr jogosan használta-e fegyverét.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

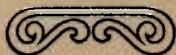

FELELŐS SZERKESZTŐ: KÓS KÁROLY SZTÁNA.
FŐMUNKATÁRS: BÖNGÉRFI GÉZA BÁNFFYHUNYAD.

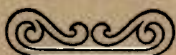
NYOMTATVÁNYOK,

IRODASZEREK,

ELSŐRENDŰ LEGOLCSÓBB MEG-
BIZHATÓ BESZERZÉSI FORRÁSA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIAMANTSTEIN NÁNDOR

könyvnyomdája, könyvkötészete,

könyv- és papirkereskedése

BÁNFFYHUNYADON.